

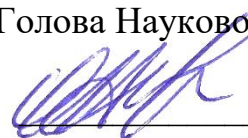
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я, РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

КАФЕДРА ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
(протокол №10 від 29 серпня 2025 р.)
Голова Науково-методичної ради

 Оксана ШИНКАРУК

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕРГОТЕРАПІЯ В ШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

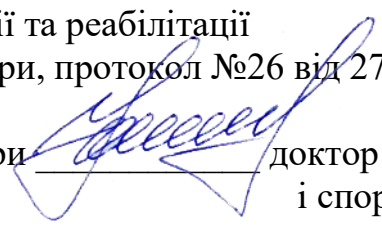
статус навчальної дисципліни: вибіркова
**код вибіркової навчальної дисципліни в Загальноуніверситетському
каталозі вибірових навчальних дисциплін:** ВД368
мова навчання: українська

РОЗРОБНИКИ:

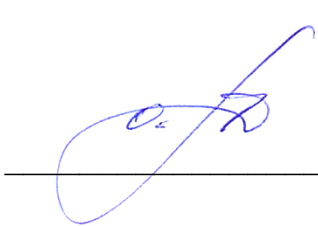
Марина ВІТОМСЬКА, доцент кафедри терапії та реабілітації, доктор філософії
з фізичної терапії та ерготерапії,
mvvitomska@uni-sport.edu.ua

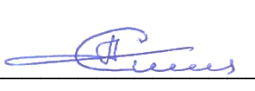
РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою терапії та реабілітації
(засідання кафедри, протокол №26 від 27.08.2025 р.)

Завідувач кафедри доктор наук з фізичного виховання
і спорту, професор Олена ЛАЗАРЄВА

ПОГОДЖЕНО:

Начальник
навчально-методичного відділу Ольга Д`ЯЧЕНКО

Начальник відділу забезпечення
якості вищої освіти Сергій ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формулювання теоретичних знань та практичних навичок для ефективного ерготерапевтичного втручання в процесі реабілітації дітей другого дитинства та підліткового періодів з неврологічними та ортопедичними патологіями, а саме набуття знань щодо скринінгу та клієнтоцентричного обстеження дитини. А також у співпраці з пацієнтом/клієнтом формулювати та документувати цілі програми ерготерапії або складових індивідуальної програми реабілітації, корегувати програму та надавати рекомендації стосовно продовження реабілітації. Оволодіння навичками терапевтичних стосунків з клієнтом, членами його родини та професійних взаємовідносин з фахівцями міждисциплінарної команди. Обсяг дисципліни – 3 кредитів ЄКТС. Основні теми: особливості дитячого віку; психомоторний розвиток дітей; розвиток вищої нервової діяльності; процес ерготерапії і ерготерапевтичного обстеження в педіатрії; процес ерготерапії при дитячому церебральному паралічі; процес ерготерапії при вроджених вадах та аномаліях розвитку у дітей; консультативний процес в ерготерапії для батьків (опікунів) при виписці дитини. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at formulating theoretical knowledge and practical skills for effective occupation therapy intervention in the process of rehabilitation of children of different ages and with neurological and orthopedic pathologies, namely acquiring knowledge about screening and client-centric examination of the child. Also, in collaboration with the patient / client, formulate and document the goals of the occupation therapy program or the components of the individual rehabilitation program, adjust the program and provide recommendations for the continuation of rehabilitation. Mastering the skills of therapeutic relationships with the client, family members and professional relationships with specialists of the multidisciplinary team. Discipline - 3 ECTS credits. Main topics: features of childhood; psychomotor development of children; development of higher nervous activity; the process of occupation therapy and occupation therapy examination in pediatrics; the process of occupation therapy in pediatric cerebral palsy; the process of occupation therapy for birth defects and developmental abnormalities in children; counseling process in occupation therapy for parents (guardians) at discharge of the child. The final grade is formed taking into account the results of the current control and test.

Мета навчальної дисципліни – отримання теоретичних знань і практичних навичок для створення, реалізації та коригуванні програм ерготерапевтичного втручання для дітей з різними патологіями.

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредитів ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна/дуальна	6	0	18	0	66	90

Статус навчальної дисципліни: вибіркова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами:

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Нормальна анатомія людини», «Фізіологія рухової активності та патологічна фізіологія», «Біомеханіка та клінічна кінезіологія», «Основи медичних знань», «Обстеження, методи оцінки та контролю при порушенні діяльності нервової системи».

На другому (магістерському) рівні вищої освіти: «Ерготерапія в педіатрії», «Науково-доказова практична діяльність та клінічне мислення у ерготерапії».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин			
	денна форма/дуальна форма			
	усього	л	п	с.р.
Тема 1. Вступ до ерготерапії в шкільному середовищі. Нормативно-правові акти та політики щодо інклюзивної освіти.	18	2	4	12
Тема 2. Процес ерготерапії і ерготерапевтичного обстеження в педіатрії для дітей періоду другого дитинства та підліткового періоду. Оцінка потреб дитини в шкільному середовищі.	18	2	4	12
Тема 3. Процес ерготерапії дітей з моторними, когнітивними порушеннями в шкільному середовищі.	18	2	4	12
Тема 4. Процес ерготерапії при психіатричних проблемах у дітей 8-17 років.	18		4	14
Тема 5. Підготовка до виписки пацієнта та надання рекомендацій батькам.	18		2	16
Всього годин:	90	6	18	66

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Вступ до ерготерапії в шкільному середовищі. Нормативно-правові акти та політики щодо інклюзивної освіти.

Поняття періодів «друге дитинство» та «підлітковий», темпи росту всіх структур організму в даному періоді. Значення періодизації для індивідуального підходу до здорових і хворих дітей віком 8-17 років. Роль ерготерапії в навчальних закладах.

Тема 2. Процес ерготерапії і ерготерапевтичного обстеження в педіатрії для дітей періоду другого дитинства та підліткового періоду. Оцінка потреб дитини в шкільному середовищі.

Способи оцінки (спостереження, інтерв'ю самозвіт, стандартизовані та нестандартизовані тести). Оцінка навичок рук відповідно фізіологічного розвитку дитини. Обстеження при розладах чутливості, зорових та слухових розладах. Обстеження когнітивних функцій. Використання тестів: (BOT-2), (Movement ABC-2) , (DOTCA-Ch) , Sensory Profile (SP) , Adolescent/Adult Sensory Profile (AASP) . Основні принципи побудови індивідуального ерготерапевтичного втручання на основі даних обстеження та індивідуальних запитів пацієнта. Основні правила документування результатів обстеження та ерготерапевтичного втручання.

Тема 3. Процес ерготерапії дітей з моторними, когнітивними порушеннями в шкільному середовищі.

Визначення поняття дитячий церебральний параліч, причини виникнення. Клінічні прояви та вираженість функціональних порушень. Сучасні підходи до лікування та реабілітації дітей з ДЦП. Ерготерапевтичне втручання при різних формах ДЦП та з можливими ускладненнями патології. Ортезування кисті, підбір нейро-ортезів та адаптивних пристроїв для дітей з органічним ураженням нервової системи періоду другого дитинства та підліткового періоду.

Тема 4. Процес ерготерапії при психіатричних проблемах у дітей 8-17 років.

Види психіатричних розладів їх етіологія і патогенез. Сучасні методи та підходи в реабілітації дітей з психіатричними розладами. Особливості ерготерапевтичного обстеження і ведення дітей із психо-емоційними розладами. Підбір методів адаптації дітей з психіатричними розладами на всіх етапах та видах заняття в повсякденному житті. Оцінка навколишнього середовища та методи його модифікації.

Тема 5. Підготовка до виписки пацієнта та надання рекомендацій батькам.

Необхідність проведення повторного обстеження пацієнта. Правила документування результатів ерготерапії. Роль ерготерапевта у прийнятті рішення щодо виписки пацієнта. Надання рекомендацій залежно від стану клієнта, його навколишнього середовища та соціальних умов.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми навчальної дисципліни	Номер за порядком і назва теми практичних занять	Кількість годин
		денна форма/дуальна форма
Тема 1. Вступ до ерготерапії в шкільному середовищі. Нормативно-правові акти та політики щодо	1. Поняття періодів «друге дитинство» та «підлітковий», темпи росту всіх структур організму в даному періоді. Роль ерготерапії в закладах освіти.	2

інклюзивної освіти.	2. Законодавча база щодо надання допомоги дітям особливими освітніми потребами.	2
Тема 2. Процес ерготерапії і ерготерапевтичного обстеження в педіатрії для дітей періоду другого дитинства та підліткового періоду. Оцінка потреб дитини в шкільному середовищі.	3. Методи оцінки функціональних можливостей дитини. Обстеження при розладах чутливості, зорових та слухових розладах.	2
	4. Обстеження когнітивних функцій. Оцінка середовища в інклюзивних закладах освіти.	2
Тема 3. Процес ерготерапії дітей з моторними, когнітивними порушеннями в шкільному середовищі.	5. Адаптація шкільного середовища: фізичний простір та обладнання.	2
	6. Модифікація шкільного середовища для поліпшення доступності.	2
Тема 4. Процес ерготерапії при психіатричних проблемах у дітей 8-17 років.	7. Основні принципи побудови індивідуального ерготерапевтичного втручання на основі даних обстеження та індивідуальних запитів пацієнта з психічними розладами.	4
Тема 5. Надання рекомендацій батькам та персоналу інклюзивного навчального закладу.	8. Правила документування результатів ерготерапії в інклюзивній освіті. Консультування персоналу інклюзивного закладу щодо підтримки дітей в інклюзії.	2
Всього годин:		18

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Номер і назва теми навчальної дисципліни	Завдання	Кількість годин
		денна форма/ дуальна форма
Тема 1. Вступ до ерготерапії в шкільному середовищі. Нормативно-правові акти та політики щодо інклюзивної освіти.	Аналіз законодавства та нормативних документів щодо інклюзивної освіти. Огляд українського та міжнародного досвіду з питань інклюзивної освіти. Роль ерготерапевта у забезпеченні доступності освіти для дітей з інвалідністю	12

Тема 2. Процес ерготерапії і ерготерапевтичного обстеження в педіатрії для дітей періоду другого дитинства та підліткового періоду. Оцінка потреб дитини в шкільному середовищі.	Огляд існуючих інструментів для оцінки стану та потреб дитини та їх практичне застосування Пройти онлайн курс «Академічна готовність та порушення розвитку в ранньому та середньому дитячому розвитку». Посилання на курс: https://members.physio-pedia.com/academic-readiness-and-developmental-disabilities-in-early-and-middle-childhood-development-course/	12
Тема 3. Процес ерготерапії дітей з моторними, когнітивними порушеннями в шкільному середовищі.	Адаптація класної кімнати для дітей з порушеннями зору, слуху та рухових функцій. Огляд сучасних технологій та програмного забезпечення, що полегшує навчання. Пройти онлайн курс «Допоміжні технології». Посилання на курс: https://members.physio-pedia.com/assistive-technologies-programme-course/	14
Тема 4. Процес ерготерапії при психіатричних проблемах у дітей 8-17 років.	Ефективні стратегії роботи з дітьми, які мають труднощі з навчанням через психіатричні розлади. Огляд інтервенцій та методів корекції поведінки.	14
Тема 5. Надання рекомендацій батькам та персоналу інклюзивного навчального закладу.	Ерготерапевтична допомога та супровід при підготовці дитини до інклюзивного навчального закладу та переходу між рівнями освіти. Розробка рекомендацій для батьків для підтримки та адаптації дітей до інклюзивної освіти.	14
Всього годин:		66

Очікувані результати навчання з навчальної дисципліни:
формулювання теоретичних знань і практичних навичок для ефективної реалізації процесу ерготерапії дітей періодів другого дитинства та підліткового:

знанням про: сучасні дані про періоди дитячого віку та значення періодизації для індивідуального підходу до здорових і хворих дітей; моделі та теоретичні рамки практики в ерготерапії в педіатрії; процес побудови

індивідуальної програми ерготерапевтичного втручання, який ґрунтується на використанні науково-доказової бази;

умінням: підтримувати терапевтичні стосунки з клієнтом, членами його родини та професійні взаємовідносини з фахівцями міждисциплінарної команди; будувати, реалізовувати та корегувати процес ерготерапії для зазначеної категорії осіб.

Порядок оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни:

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на лекційних, практичних заняттях, за виконання зазначених програмою індивідуальних завдань та робіт, або в установленому порядку з тем, заняття з яких було пропущене здобувачем вищої освіти. Використовуються такі засоби оцінювання під час заняття та розподіл балів, які може отримати здобувач за тему:

Засоби оцінювання результатів навчання та розподіл балів з дисципліни:

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання під час заняття	Кількість балів за види робіт та загальна кількість балів за тему заняття
1. Поняття періодів «друге дитинство» та «підлітковий», темпи росту всіх структур організму в даному періоді. Роль ерготерапії в закладах освіти.	Кейс Презентація	10 10
2. Законодавча база щодо надання допомоги дітям особливими освітніми потребами.	Робота у групах	10
3. Методи оцінки функціональних можливостей дитини. Обстеження при розладах чутливості, зорових та слухових розладах.	Проходження онлайн-курсу Physiophedia Plus.	10
4. Обстеження когнітивних функцій. Оцінка середовища в інклюзивних закладах освіти.	Кейс	10
5. Адаптація шкільного середовища: фізичний простір та обладнання.	Презентація	20
6. Модифікація шкільного середовища для поліпшення доступності.	Проходження онлайн-курсу Physiophedia Plus.	10
7. Основні принципи побудови	Презентація	10

індивідуального ерготерапевтичного втручання на основі даних обстеження та індивідуальних запитів пацієнта з психічними розладами.		
8. Правила документування результатів ерготерапії в інклюзивній освіті. Консультування персоналу інклюзивного закладу щодо підтримки дітей в інклюзії.	Кейс	10
Всього балів:		100

Перед початком заняття науково-педагогічний працівник відповідно до силабусу навчальної дисципліни ознайомлює здобувачів вищої освіти із засобами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 35 балів, до семестрового контролю не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення навчальної дисципліни.

Екзамен проводиться у порядку, визначеним Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті фізичного виховання та спорту України (нова редакція).

Рекомендовані основні та додаткові інформаційні ресурси:

Основні:

1. Case-Smith, J., Clifford O'Brien, J. Occupational Therapy for children and adolescents. Elsevier, 2015.
2. Papp, K. (2018). Vaimse arengu peetust põhjustavad sagedasemad sündroomid ja nendega kaasnevad käitumise häired. Lecture material. '
3. Kennedy, K., Hronek, B. Occupational Therapy in School Settings: Enhancing Student Performance and Well-Being. 2nd ed. Boston: Pearson, 2017. 256 p.
4. Swinth, Y., Spencer, K. C. Best Practices for Occupational Therapy in Schools. Bethesda: AOTA Press, 2016. 280 p.
5. Blanche, E. I., Schaaf, R. C. Understanding the Nature of Sensory Integration with Diverse Populations in School Settings. Philadelphia: F. A. Davis Company, 2018. 320 p.
6. Missiuna, C. A. Children with Developmental Coordination Disorder: Strategies for Success in School Settings. New York: Springer, 2019. 210 p.
7. Bazyk, S. Mental Health Promotion, Prevention, and Intervention with Children and Youth: A Guiding Framework for Occupational Therapy in School Settings. Bethesda: AOTA Press, 2015. 320 p.

Додаткові:

1. Мартинюк ВЮ, редактор. Основи соціальної педіатрії. Навчально методичний посібник. Т.1. 2016. 480с.
2. Case-Smith J, Clifford O'Brien. J. Occupational Therapy for children and adolescents. Elsevier. 2015
3. Parham L. D., Fazio L. S. Play in Occupational Therapy for Children. 2nd ed. St. Louis: Elsevier; 2017. 400 p.
4. Biel L. Sensory Processing Challenges: Effective Clinical Work with Kids & Teens. New York: W.W. Norton & Company; 2016. 464 p.
5. Rodger S., Kennedy-Behr A. Occupation-Centred Practice with Children: A Practical Guide for Occupational Therapists. 2nd ed. Wilmington: Wiley-Blackwell; 2020. 336 p.

Електронні:

1. British Journal of Occupational Therapy. [Internet]. Available at: <https://journals.sagepub.com>
2. Hindawi Occupational Therapy International [Internet]. Available at: <https://www.hindawi.com>
3. The American Journal of Occupational Therapy. [Internet]. Available at: <https://ajot.aota.org/>
4. <https://journals.sagepub.com/home/bjo>
5. <https://www.rehabmart.com/post/ultimate-guide-to-special-needs-adaptive-equipment>
6. <https://www.tandfonline.com/toc/wjot20/current>
7. <https://journals.sagepub.com/home/cjo>
8. <http://invafishki.info/ua/>